

АНОТАЦІЯ

Резнік О. С. Становлення й розвиток виробництва баянно-акордеонного інструментарію в Україні у ХХ столітті (органологічний аспект). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (02 Культура і мистецтво). – Навчально-науковий інститут культури і мистецтв ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Старобільськ, 2021.

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Івано-Франківськ, 2021.

У дисертації наведено результати теоретичного узагальнення конструкторсько-органологічних характеристик і досягнень українського гармоніко-баянно-акордеонного виробництва в контексті ретроспективи його розвитку в ХХ столітті.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення надбань української системи виробництва язичкових інструментів, яка на початку нового тисячоліття фактично перестала існувати, але її тривалий практичний досвід, творчі досягнення й результати діяльності становлять реальний соціокультурний феномен, який і сьогодні продовжує відігравати важливу роль у культурно-духовному розвитку українського суспільства. Саме українська музична промисловість язичкових пневмо-клавішних інструментів, яка в 1930-40-х роках була збудована переважно на засадах кустарно-артільної діяльності українських майстрів, надала матеріальне підґрунтя для динамічного поступу українського баянно-акордеонного мистецтва в ХХ столітті та змогла повністю забезпечити якісними інструментами вітчизняну музичну галузь на всіх її ланках – від аматорсько-самодіяльної та навчально-виховної до професійно-філармонічної й академічної.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в українському музикознавстві *вперше* процес розвитку гармоніко-баянно-акордеонного виробництва в Україні в ХХ столітті став предметом спеціального й комплексного

дослідження, завдяки чому досліджено становлення та розвиток української системи промислового виробництва баянно-акордеонного інструментарію в 30-90-ті рр. ХХ століття; представлено авторську періодизацію розвитку й функціонування українського виробництва язичкових пневмо-клавішних інструментів у ХХ столітті; запропоновано авторську класифікацію українського гармоніко-баянно-акордеонного інструментарію; висвітлено й охарактеризовано основні конструктивні типи гармоніко-баянно-акордеонного інструментарію, виробленого українськими музичними фабриками в ХХ столітті; здійснено аналіз конструкторської будови баяна «Кремінне 55x100-II» і комплекту оркестрових гармонік «Кремінне» та досліджено їх конструкторські й органологічні особливості; охарактеризовано специфіку органології концертного багатотембрового готово-виборного баяна «Україна» як вінця творіння інструмента для концертної професійно-академічної сфери.

Уточнено інформацію щодо процесу появи ручної гармоніки та основних етапів її конструктивної еволюції на початковій стадії розвитку (XIX – початок ХХ ст.), а також принципи і специфіку звуко-, темброутворення баянно-акордеонного інструментарію вітчизняного виробництва в контексті його загальної конструктивно-органологічної характеристики. *Набули подальшого розвитку* ідеї щодо особливостей поширення та функціонування гармоніки в музичній культурі України в період XIX – початку ХХ століття як чинника започаткування й становлення гармонікового виробництва. *Запропоновано новий погляд* на процес зародження і функціонування кустарного виробництва гармонік і баянів в Україні наприкінці XIX та в перші десятиліття ХХ століть у контексті соціально-історичних змін окресленого часу.

Практична цінність дослідження полягає в можливості використання його матеріалів у лекційних та практичних курсах мистецьких вищих навчальних закладів, зокрема: «Історія та теорія виконавського мистецтва на народних інструментах», «Методика викладання гри на народних інструментах», «Спеціальний інструмент (баян, акордеон)», «Основний інструмент (баян, акордеон)». Матеріали дослідження можуть також стати основою

запропонованого автором дисертації спецкурсу «Історія баянно-акордеонної органології (теорія і практика українського промислового виробництва)». Представлена робота може також істотно розширити уявлення українських професійних музикантів про музично-промислову баянно-акордеонну інфраструктуру, що існувала в Україні у ХХ столітті.

Розглянуто процес появи ручної гармоніки та виявлено основні етапи її конструктивної еволюції на початковій стадії розвитку (XIX – початок ХХ ст.), що підіймали цей інструмент на новий щабель художньо-технічних можливостей, а саме: винайдення способу видобування акорду натисненням однієї клавіші; поява перших дворядних та трирядних інструментів; поява першої хроматичної гармоніки; винахід позикового механізму; конструкція клавіатури з послідовним (хроматичним) розташуванням клавіш-звуків; винахід валикової лівої механіки.

Розкрито особливості поширення та функціонування гармоніки в музичній культурі України у другій половині XIX – початку ХХ століття як чинника становлення музичного (гармонікового) виробництва. Відзначається, що суттєва активізація розповсюдження гармоніки в Україні припадає на останні десятиліття XIX століття через стрімке проростання її в традиційні форми народно-інструментальної музики (троїсті музики), але через її ладову недосконалість (діатонічний стрій) повноцінна адаптація в музичний побут українського села значно гальмувалася. З іншого боку, завдяки своїй басово-акордовій структурі, гармоніка оптимально відповідала народним танцювально-музичним та побутовим жанрам, розповсюдженим в українських містах.

Проаналізовано й висвітлено процес зародження і функціонування кустарного виробництва гармонік і баянів в Україні наприкінці XIX та в перші десятиліття ХХ століть в контексті соціально-історичних змін окресленого часу. Відзначається, що започаткування кустарного виробництва ручних гармонік в Україні сягає кінця XIX століття, а вже в перші десятиріччя ХХ століття кустарне виробництво гармонік і баянів поширюється майже по всій території України та концентрується переважно у великих містах (Харків, Київ, Одеса, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Херсон та ін.).

Найважливішими досягненнями вітчизняного гармоніко-баянного виробництва того часу є здобутки харківського майстра К. Міщенка: перше виготовлення на теренах тодішньої Російської імперії хроматичної гармоніки за системою Мірвальда (готовий баян); безпрецедентний винахід ламаної деки; здобуття найвищих нагород на Всесвітній виставці гармонік 1908 року в Марселі, що свідчить про європейське визнання та неперевершеність рівня якості звукових і конструктивно-технологічних параметрів інструментів, представлених нашим земляком.

Досліджено становлення та розвиток української системи промислового виробництва баянно-акордеонного інструментарію у 1930-90-ті роки. Зазначається, що започаткування промислового виробництва гармоніко-баянного інструментарію в Україні відбувалося майже одночасно в трьох центрах (Житомир, Кременна, Полтава), у яких на межі 1920-30-х років налічувалося найбільше скупчення промислового потенціалу з числа кооперованих кустарних підприємств (професіонали-майстри, обладнання, матеріально-технічна база й ін.). У наступні десятиліття основними для всіх українських баянних фабрик напрямами роботи стають розвиток конструкцій і технологій, розробка пристроїв, стандартизація і уніфікація виробництва, механізація і конвеєризація, модернізація виробництва.

Вершиною українського баянно-акордеонного виробництва у 1970-ті роки визначено створення першого українського багатотембрового готово-виборного баяна «Україна» для професійної концертно-академічної сцени, який не поступався російським та зарубіжним аналогам. Констатується, що наприкінці 1980-х – початку 1990-х років у контексті загальних соціально-політичних та економічних подій у країні у сфері музичного виробництва починаються негативні тенденції, що призводять до поступового скорочення обсягу випуску інструментів, а з рештою й до зупинки діяльності та занепаду цілої високотехнологічної промислової галузі.

Представлено авторську періодизацію становлення, розвитку й функціонування українського виробництва язичкових пневмо-клавішних

інструментів у ХХ столітті, яка представляє собою еволюцію цього явища у трьох великих етапах (допромисловий, промисловий і постпромисловий).

Запропоновано авторську класифікацію українського гармоніко-баянно-акордеонного інструментарію в основу якої покладено основні конструкторсько-органологічні елементи, як-то: голосність, кількість рядів правої клавіатури, готовий набір басово-акордового акомпанементу, виборна ліва механіка, готово-виборна ліва механіка, виборно-готова механіка з двома змінними лівими півкорпусами, реєстровий механізм та виокремлюються окремі підгрупи за принципом призначення, зокрема дитячий і підлітковий баянно-акордеонний інструментарій та оркестровий інструментарій.

Висвітлено й охарактеризовано основні конструктивні типи гармоніко-баянно-акордеонного інструментарію, виробленого Житомирською, Кременською, Полтавською та Горлівською фабриками в ХХ столітті. Зазначається, що для кожного з українських підприємств характерним є накопичення власного конструкторсько-технологічного досвіду, результатом якого стала реалізація широкого ряду ідей, розробок і рішень.

Проаналізовано специфіку звукоутворення баянно-акордеонного інструментарію вітчизняного виробництва в контексті його загальної конструктивно-органологічної характеристики, що дозволило окреслити й констатувати основні закономірності цього процесу. Визначено, що в процесі звукоутворення важливе значення також відіграє пружне середовище, через яке передається енергія коливального джерела звуку, тобто резонатор – система, що створює явище звукового резонансу. Отже, у цьому процесі бере участь і звукове коливання самого резонатору.

Розглянуто особливості темброутворення язичкових інструментів та відзначено, що темброва своєрідність баянно-акордеонного інструментарію також залежить і від використання різних видів дек (пряма, східчаста, ламана). Особливо важливу роль в темброутворенні концертних інструментів відіграє конструкція ламаної деки, яка допомагає облагородити звучання через поєднання

заломлювання звукових хвиль із коливанням повітря, що міститься всередині резонаторного каналу.

Висвітлено характерні особливості конструкторської будови баяна «Кремінне 55x100-II» як зразка масового інструментарію, до яких належать: триступінчастий гриф з фрезерованими вузькими пропилами для важелів по всій довжині пропилу; однобічне розташування клапанів від грифу; стандартна (льєжська) система розташування звуків на правій клавіатурі; двоголосність звучання, що обумовлено використанням прямої деки; непозикова ліва механіка; готовий набір басово-акордового акомпанементу з чотириоктавним басом; незалежне функціонування механіки басу й акордового акомпанементу. Найхарактернішою особливістю органіки цього інструменту є наявність повного набору звуків у септакордах готової басово-акордової системи.

Проаналізовано конструкторські й органологічні особливості комплекту оркестрових гармонік «Кремінне», що дозволило визначити три групи ознак, а саме: загально-інтегративні, розрізнено-інтегративні, диференційовані ознаки. Перелік і аналіз цих ознак дозволяє констатувати органологічну своєрідність комплекту оркестрових гармонік (особливо в звукотембровому аспекті) та високий ступінь конструкторської думки розробників і майстрів-виготовлювачів цих інструментів.

Досліджено й висвітлено специфіку органології концертного багатотембрового готово-виборного баяна «Україна (106/64x120/58-IV-15)» в контексті його художньо-виражальних можливостей. Підкреслюється, що ліва готово-виборна механіка баяна «Україна» не зазнала буквального копіювання з конструкції моделі «Юпітер» Московської експериментальної фабрики музичних інструментів (прототипу баяна «Україна») та була повністю розроблена житомирськими майстрами самостійно, тож вона є цілком оригінальною.

Визначено характерні звукові особливості багатотембрового готово-виборного баяна «Україна», що відрізняють його від інших зразків у сегменті концертних інструментів академічного спрямування, серед яких густе й соковите звукове забарвлення, досягнуте за рахунок багатоктавного дублювання звучання

басового звукоряду; порівняно приглушене, матово-сріблясте тембральне забарвлення звучання (на відміну від російських та італійських аналогів), що додає цьому інструменту особливого звукового шарму в процесі музичного виконання.

Констатується, що протягом тривалого історичного періоду в Україні функціонувала цілісна високотехнологічна інфраструктура музично-промислового виробництва, яка спеціалізувалася на випуску музичного язичкового пневмо-клавішного інструментарію з надто широким діапазоном асортименту (від дитячих музичних іграшок до концертних інструментів академічно-філармонійного спрямування) та великими об'ємами валового продукту, повністю забезпечуючи цими інструментами соціокультурні потреби українського суспільства в музично-освітній, культурно-просвітницькій, аматорсько-побутовій та професійно-мистецькій галузях.

Ключові слова: гармоніко-баянно-акордеонний інструментарій, виробництво язичкових пневмо-клавішних інструментів, українське музичне виробництво, органологія, конструктивна еволюція інструментів, конструкторсько-органологічні характеристики, звуко-, темброутворення.

SUMMARY

Reznik O. S. The Formation and Development of the Production of Bayan-Accordion Instruments in Ukraine in the XXth Century (organological aspect). – Qualifying Scientific Work on the Rights of Manuscripts.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in speciality 025 «Musical art» (02 Culture and arts). – Educational-Scientific Institute of Culture and Arts State Establishment «Lugansk National University named after Taras Shevchenko», Starobilsk, 2021.

State Higher Educational Establishment «Precarpathian National University named after Vasyl Stephanuk», Ivano-Frankivsk, 2021.

The dissertation presents the results of theoretical generalization of design and organological characteristics and achievements of the Ukrainian harmonic-bayan-

accordion production in the context of the retrospective of its development in the XXth century.

The urgency of the study is due to the need to study the achievements of the Ukrainian system of the production of reed instruments, which at the beginning of the new millennium actually ceased to exist, but its long practical experience, creative achievements and results of activity constitute a real socio-cultural phenomenon, which today continues to play an important role in the cultural and spiritual development of Ukrainian society. It is the Ukrainian musical industry of reed pneumatic keyboard instruments, which in the 1930s and 1940s was mainly based on the principles of artisanal activity of Ukrainian craftsmen, provided the material basis for the dynamic development of Ukrainian bayan-accordion art in the XXth century and was able to fully provide high-quality instruments the domestic musical industry at all its links – from amateur-amateur and educational and to professional-philharmonic and academic ones.

The scientific novelty of the obtained results is that in the Ukrainian musicology for the first time the process of development of harmonic-bayan-accordion production in Ukraine in the XXth century was the subject of a special and comprehensive research, due to which the formation and the development of the Ukrainian system of industrial production of bayan-accordion instrumentation in the 30s and 90s of the XXth century were studied; the author's periodization of the development and functioning of the Ukrainian production of reed pneumatic and keyboard instruments in the XXth century was introduced; the author's classification of the Ukrainian harmonic-bayan-accordion instruments was proposed.; the main constructive types of harmonic-bayan-accordion instrumentation, produced by Ukrainian musical factories in the XXth century, are described and characterized; the construction of the bayan «Kreminne 55x100-II» and the set of orchestral harmonics «Kreminne» were analyzed and their design and organological features were researched; the specification of organology of the concert and multi-timed ready-made bayan «Ukraine» as a crown of the instrument creation for the concert professionally academic sphere was characterized.

The information on the process of the appearance of manual harmonic and the main stages of its constructive evolution at the initial stage of development (XIXth – early XXth centuries), as well as the principles and specifics of sound, timbre formation of accordion instrumentation of domestic production in the context of its overall design and organological characteristics were specified. Further development of the idea about the peculiarities of the distribution and functioning of harmonic in the musical culture of Ukraine during the period of the XIXth – the beginning of the XXth centuries as a factor in the initiation and formation of harmonic production became known. A new view on the process of the origin and functioning of the artisanal production of harmonics and bayans in Ukraine in the late XIXth and first decades of the XXth centuries was proposed in the context of socio-historical changes of the specified time.

The practical value of the study is the possibility of using its materials in lecture and practical courses of artistic higher educational establishments, in particular: «History and theory of performing arts on folk instruments», «Method of teaching games on folk instruments», «Special instrument (bayan, accordion)» , «The main instrument (bayan, accordion)», as well as to become the basis proposed by the author of the dissertation «History of bayan-accordion organology (theory and practice of the Ukrainian industrial production)». Materials of the dissertation can also significantly expand the representation of Ukrainian professional musicians about the musical-industrial bayan-accordion infrastructure that existed in Ukraine in the XXth century.

The process of the appearance of manual harmonics is considered and the main stages of its constructive evolution at the initial stage of development (XIXth – early XXth centuries), which raised this instrument to a new stage of artistic and technical possibilities, are found: namely, the invention of a method for extracting a chord by pressing one key; the appearance of the first two-row and three-row instruments; appearance of the first chromatic harmonic; invention of the loan mechanism; keyboard design with sequential (chromatic) keyboard layout; invention of roller left mechanics.

The peculiarities of the distribution and functioning of harmonic in the musical culture of Ukraine during the second half of the XIXth – the beginning of the XXth centuries as a factor of the formation of musical (harmonic) production were revealed. It

is noted that significant expansion of harmonic spreading in Ukraine has occurred in the last decades of the XIXth century due to its rapid germination into traditional forms of folk instrumental music (trieste music), but due to its flawed imperfection (diatonic style), full adaptation to the musical life of the Ukrainian village was significantly inhibited. On the other hand, thanks to its basso-chord structure, the harmonica was in the best match with folk dance-musical and everyday genres common in Ukrainian cities.

The process of origin and functioning of artisan production of harmonics and bayans in Ukraine in the late XIXth and first decades of the XXth centuries in the context of socio-historical changes of the specified time has been analyzed and elucidated. It is noted that the initiation of handmade harmonic production in Ukraine dates back to the end of the XIXth century, and already in the first decades of the XXth century, handicrafts of harmonics and bayans spread almost all over Ukraine and concentrate mainly in large cities (Kharkiv, Kyiv, Odesa, Dnipropetrovsk, Zaporozhye , Kherson, etc.).

The most important achievements of the national harmonic-bayan production of that time are the achievements of Kharkiv master K. Mishchenko: the first production on the territory of the then Russian Empire of the chromatic harmonic in the Mirwald system (ready-made bayan); an unprecedented invention of a broken deck; receiving the highest awards at the World Harmonics Exhibition in 1908 in Marseille, which testifies to the European recognition and unsurpassed quality level of the sound and structural and technological parameters of the instruments presented by our countryman.

The formation and the development of the Ukrainian system of industrial production of bayan-accordion instruments in the 1930s-90s were studied. It is noted that the initiation of industrial production of harmonic-bayan instrumentation in Ukraine occurred almost simultaneously in three centers (Zhytomyr, Kreminna, Poltava), in which, at the turn of the 1920-30-ies, there was the largest accumulation of industrial potential from the number of co-opted handicraft enterprises (professional masters , equipment, material and technical base, etc.). In the following decades, the main direction for all Ukrainian bayan factories are: the development of structures and

technologies, the development of devices, standardization and unification of production, mechanization and conveying, modernization of production.

The peak of the Ukrainian bayan-accordion production in the 1970s was the creation of the first Ukrainian multi-tone ready-chosen bayan «Ukraine» for a professional concert and academic stage that was not inferior to Russian and foreign counterparts. It is noted that in the late 1980s and early 1990s, in the context of general socio-political and economic events in the country in the sphere of musical production, negative tendencies began, which led to a gradual reduction of the volume of the issue of instruments and, in the end, the stopping of activity and the decline of a whole high-tech industry.

The author's periodization of the formation, development and functioning of the Ukrainian production of reed pneumatic and keyboard instruments in the XXth century, which represents the evolution of this phenomenon in three major stages (preindustrial, industrial and postindustrial) is introduced.

The author's classification of the Ukrainian harmonic-bayan-accordion instruments which is based on the basic design and organological elements, such as: sound, the number of the rows of the right-handed keyboard, the ready set of bass-chord accompaniment, chosen left-handed mechanics, ready-chosen left-handed mechanics, chosen-ready mechanics with two changed left-handed semiframe, registered mechanism and separate subgroups are distinguished according to the principle of function, in particular, children's and adolescent bayan-accordion instruments and orchestral instruments.

The main constructive types of harmonic-bayanno-accordion instrumentation, produced by Zhytomyr, Kreminna, Poltava and Horlivka factories in the XXth century are highlighted and characterized. It is noted that for each of the Ukrainian enterprises characterized by the accumulation of its own design and technological experience, which resulted in the implementation of a wide range of ideas, developments and solutions.

The peculiarities of sound-making of bayanno-accordion instrumentation of domestic production in the context of its general constructive-organological

characteristics were analyzed, which allowed to outline and establish the main regularities of this process. It is determined that in the process of sound formation important role is also played by the elastic medium through which the energy of the oscillating sound source is transmitted, that is, the resonator is a system that creates the phenomenon of sound resonance. Consequently, in this process also the sound vibration of the resonator itself is involved.

The peculiarities of the timbre formation of reed instruments are considered, and it is noted that the timbre of peculiarity of bayan-accordion instruments also depends on the use of different types of decks (straight, step, broken). The construction of a broken deck plays an especially important role in the timbre of the concert instruments, which helps to improve the sound through a combination of the refraction of sound waves with variations in air contained within the resonator channel.

The peculiar features of the design structure of the «Kreminne 55x100-II» bayan design are highlighted as a sample of mass instruments, which include: a three-stage vulture with milled narrow cuttings for the levers throughout the length of the saw; unilateral arrangement of valves from the stamp; standard (liver) sound system on the right keyboard; bilingual sounding due to the use of direct deck; non-bearing left mechanics; ready set of basso-chord accompaniment with four octave bass; independent functioning of bass mechanics and chord accompaniment. The most characteristic feature of the organics of this instrument is the presence of a complete set of sounds in the septacords of the finished basso-chord system.

The design and organological features of the set of orchestral harmonics «Kremenne» were analyzed, which allowed to identify three groups of features, namely: general-integrative, differentiated-integrative, differentiated features. The list and analysis of these signs allows us to state the organological peculiarity of the set of orchestral harmonics (especially in the sound-tympanic aspect) and the high degree of design opinion of the developers and the makers of these instruments.

The specificity of organology of the concert multi-tone ready-chosen bayan «Ukraine (106/64x120/58-IV-15)» in the context of its artistic and expressive possibilities was explored and elucidated. It is emphasized that the left-handed ready-

chosen mechanics of the «Ukraine» bayan have not been literally copied from the design of the «Jupiter» model of the Moscow Experimental Factory of Musical Instruments (the prototype of the Bayan «Ukraine») and was completely developed by the Zhytomyr masters on its own, so it is quite original.

The characteristic sound features of the multi-tone ready-chosen bayan «Ukraine» are determined, which distinguish it from other samples in the segment of concert instruments of academic direction, among them: a dense and imbued sound colour achieved through lot of octave dubbing of bass sound; a matched-silvery timbral colour of the sound (unlike the Russian and Italian counterparts), which adds to this instrument a special sound charm in the process of musical performance.

It is noted that during a long historical period in Ukraine there was a holistic high-tech infrastructure of musical-industrial production, which specialized in the production of musical reed pneumatic keyboard instruments with a very wide range of assortments (from children's musical toys to concert instruments of academic and philharmonic orientation) the volumes of the gross product that fully provided these instruments with the socio-cultural needs of the Ukrainian society in the musical and educational, cultural and educational, amateur-dwelling and professional-artistic branches.

Keywords: harmonic-bayan-accordion instrumentation, production of reed pneumatic keyboard instruments, Ukrainian musical production, organology, constructive evolution of instruments, design and organological characteristics, sound, timbre formation.

Список публікацій здобувача:

Монографії:

1. Сташевський А. Я., Рєзнік О. С. Славний шлях кременських майстрів. Дослідження виробництва музичних інструментів на Кременщині : науковий нарис. Луганськ-Кременна : видавн. ТОВ «Рубіжанська міська друкарня», 2010 р. 231 с.

2. Резнік О. С. Історія промислового виробництва гармонік, баянів й акордеонів України : монографія. Кременна : вид-во ТОВ «Лисичанська друкарня», 2014. 340 с.

Статті у фахових виданнях:

3. Резнік О. С. Асортимент баянно-акордеонного інструментарію Кременської музичної фабрики : Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Мистецтвознавство. вип. № 27. м. Київ, 2012 р. Київ. 2012. С. 146-154.

4. Резнік О. С. Аналіз конструкторських особливостей лівого напівкорпусу баяна «Кременне 55x100-II» 1950-х рр. : Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. вип. № 6. м. Харків, 2012 р. Харків. 2012. С. 146-150.

5. Резнік О. С. Микола Петрович Можжухін – фундатор кустарного й промислового виробництва баянного інструментарію : Вісник Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. Мистецтвознавство. вип. № 24-25. м. Івано-Франківськ, 2012 р. Івано-Франківськ. 2012. С. 359-366.

6. Резнік О. С. Аналітичний погляд на конструкторську будову правого напівкорпусу баяна «Кременне 55x100-II» 1950-х рр. : зб. наук. праць Луганської державної академії культури і мистецтв. Проблеми сучасності : мистецтво, культура, педагогіка. вип. № 24. м. Луганськ, 2013 р. Луганськ. 2013. С. 142-151.

7. Резнік О. С. Становление и развитие баяно-аккордеонного инструментария на Полтавской фабрике музыкальных инструментов. Международный научно-практический журнал «Авангард науки». вып. 7 (8). г. Сатпаев, 2017. Сатпаев. 2017. С. 5-9.

8. Reznik Olena Harmonic-bayan instrumentation of Zhytomyr factory of musical instruments. The European Journal of Arts. Vol. 3. Austria, 2019 p. p. 32-36.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Резнік О. С. Кустарне й промислове виробництво баянно-акордеонного інструментарію на Кременській фабриці музичних інструментів у ХХ столітті :

хронологія розвитку. Художня освіта та естетичне виховання молоді : зб. праць магістрантів та науковців художньо-естетичного виховання молоді : мат. II всеукр. наук.-практ. конф. м. Луганськ, 2 квітня 2009 р. Луганськ. С. 92- 95.

10. Резнік О. С. Розвиток виробництва музичних інструментів на Кременській фабриці баянів у ХХ столітті. Актуальні питання баянно-акордеонного виконавства та педагогіки в мистецьких навчальних закладах. вип. 4. м. Луганськ, 24 грудня 2010 р. Луганськ. С. 38-42.

11. Резнік О. С. Аналіз конструкторських особливостей лівого напівкорпусу баяна «Кременне 55x100-II» 1950-х рр. Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес : зб. матеріалів IV всеукр. наук.-практ. конф. м. Луганськ, 15-16 березня 2012 р. Луганськ. С. 273-277.

12. Резнік О. С. Баянно-акордеонний інструментарій Кременської фабрики музичних інструментів. Виконавська майстерність музикантів-інструменталістів : історія, теорія та методика формування : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. м. Київ, 18-20 квітня 2012 р. Київ. 2012. С. 26-28.

13. Резнік О. С. До проблеми уніфікації механік баяна на прикладі аналізу листування Житомирської, Кременської і Полтавської музичних фабрик із Центральним конструкторським бюро. Мистецька освіта в Україні : традиції, сучасність, перспективи : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. м. Луганськ, 27-29 березня 2013р. Луганськ. 2013. С. 371-374.

14. Резнік О. С. Особливості настройки резонаторів мелодії баяна на Житомирській фабриці музичних інструментів. Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : зб. матеріалів всеукр. наук.-теорет. конф. молодих вчених. м. Харків, 18-19 квітня 2013 р. Харків. 2013. С. 156.

15. Резнік О. С. Євген Миколайович Грабовський – провідний настроювач Житомирської фабрики музичних інструментів. Українська музична культура на сучасному етапі : трансформація традиційних і академічних форм : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. м. Івано-Франківськ, 24-25 квітня 2013 р. Івано-Франківськ. 2013. С. 197-200.

16. Резнік О. С. Основні етапи настройки баяна у дослідженнях фахівців теоретичного та практичного напрямку. Творчість для народних інструментів композиторів України та зарубіжжя : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. м. Дрогобич, 9 травня 2013 р. Дрогобич. 2013. С. 178-181.

17. Резнік О. С. Дослідження зон температури настройки у контексті еволюції розвитку музичних звукорядів. Науково-педагогічний журнал Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка. вип. № 6. м. Дрогобич, 2013 р. Дрогобич. 2013. С. 139-143.

18. Резнік О. С. Г. Т. Стативкін – основоположник нового методичного принципу навчання гри на баяні «від виборного до виборно-готового» та конструктор-винахідник нового дитячого і підліткового виборного й виборно-готового баянного інструментарію. Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. м. Луганськ, 13-14 березня 2014 р. Луганськ. 2014. С. 324-328.

19. Резнік О. С. Коливання металевого язичка як основа звукоутворення баянно-акордеонного інструментарію. Художня освіта та естетичне виховання молоді : зб. праць магістрантів : матеріали І регіон. наук.-практ. конф. м. Полтава, 2016 р. Полтава. 2016. С. 14-16.

20. Резнік О. С. Геннадій Стативкін – фундатор нової методичної системи навчання гри на баяні. Музичне мистецтво ХХІ століття – історія, теорія, практика : зб. наук. праць інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка [загальна редакція та упорядкування А. Душного]. Дрогобич–Кельце–Каунас–Алмати–Баку : Посвіт, 2019 р. – вип. 5. Дрогобич–Кельце–Каунас–Алмати–Баку. 2019. С. 215-222.

21. Reznik Olena Harmonic-bayan instrumentation of Gorlivka factory of musical instruments. XVI International Scientific and Practical Conference Social and Economic Aspects of Education in Modern Society. Vol. 1. Warsaw, 2019. p. 35-38.